

# Filsø og Skjern Å Enge 1. juni

Skrevet af Lars Søgaard-Jensen. Publiceret 6. juni 2013

På sommerens første dag hentede John 20 glade mennesker og kørte os i sin bus til det vestlige Jylland. Sommeren og turen startede med sol og varme i Århus. Morgenbuffet i bussen mens vi kørte mod syd ad motorvejen. Forventningerne er altid store, når jeg skal med DOF på tur. Hyggelige og vidende mennesker med passion for fugle og natur og 100% garanti for gode fugle oplevelser! På DOF basen kunne man inden turen se, at der ved Filsø findes et ynglende par af den sjældne sandterne. Også havørn var observeret indenfor den sidste uge inden turen.

## Filsø

Engang var Filsø Danmarks næst største sø kun overgået af Arresø! Allerede i 1700 tallet var der tanker om at tørlægge søen, men først i perioden 1941 -1951 blev det en realitet. Herved forsvandt en vigtig fuglelokalitet. Området blev landbrugsjord. Indtil da havde søen været vigtig rasteplass for trækkende ænder og gæs samt hjemsted for arter som sortvinget terne og yngleplads for hedehøg. 2011 er ejendommen til salg og Aage V Pedersens Naturfond køber området. Allerede i fjor begyndte søen så at genopstå og dækker nu et 915 hektar stort område.

Vel fremme ved søen var det allerede blevet efterår med blæst, skyet og halvkoldt. Vi måtte gå os til varmen. Undervejs til fugletårnet Storeholm hørtes og sås flere gøge. Fra Tårnet er der udsyn til 2 fugleøer. Her lå mellem 20 og 30 par klyder på rede, og ind imellem disse lå sandternen og trykkede sig på sin rede, medens partneren patruljerede og fouragerede i søen foran. På holmen lidt længere ude holdt en flok dværgmåger til. Desuden grågæs med gæslinger, gråstrubet lappedykker, 4 andearter og gravand. Fra fugleskjulet vandrede vi gennem et fugtigt område med pilekrat hvor vi underholdtes af et livligt kor af tornsangere, munk, løvsanger m.v. Stemmerne repeteredes, og erfarne fuglelyttere fortalte villigt mindre erfarne om arternes sang, dens karakteristika og om visse arters sangflugt. Gode huskeremser viderefremmes f.eks. er tornsangerens obligatoriske sang: ”skratteatterat” og løvsangerens som ”et faldende blad”. Også stillids fik vi at høre. Gulbugens sang gik særlig tydeligt igennem – en nydelse – og den blev ved lige så længe John havde tændt for sin smartphone! – men den lod sig dog også høre ganske kort live.

Også sivskovens svære sangere var aktive. Nogen diskussion om kærangeren, men også rør- og siv sanger blev identificeret.

Søen har oprindeligt været delt i 3 bassiner som fra nord er Fiddesø, Mellemsø og Søndersø. Den sidste er den del af søen som tidligst afvandedes. For at beskytte det ny indvundne landbrugsjord anlagde man et dige på tværs af søen. Dette dige er nu forhøjet, så der er mulighed for at gå tværs over søen med fine muligheder for lange kig til begge sider. Mod syd i læ af søbredens pilekrat lå der således en stor flok hvinænder. Vel ovre på modsatte side i en lille skov hørtes skovpiber.

Her fandt vi så vores bus og chauffør John. Han har den vane, at skrive alle fugle observationer en tur har budt på op på bussens side. Vi var nogle der let misundelige så at andre havde hørt karmindompap!

Men havørnen så vi ikke. Måske fordi det var diset, eller skyerne bare fløj lavt den dag.

## **SKJERN Å ENGE**

Fra Filsø gik turen videre til Skjern å enge. Her var 1. stop ved pollerne yderst i deltaet. Vejret var ikke blevet mindre "friskt". Mange fortrød at handskerne var forblevet hjemme ved sommeren. Længst ude var der en livlig trafik i luften af kites fra kitesurfere på Ringkøbing fjor. Det gjorde jo, at chancerne for se ørn blev minimale. Enkelte rørhøge svævede lavt over det store område med sivskov. De havde vingerne løftet i det karakteristiske V. Engpiberen hørtes. En skestork kom flyvende – hurtigt og i elegant flugt men spøjs formgivning. Desuden hørtes en stemme, som ingen fik endelig bestemt. Vel inde i bussen finder en deltager bynkefuglens stemme frem på telefonen – vi der sad omkring, var enige om, at det meget vel kunne være den ubestemmelige stemme, vi havde hørt.

Herfra til fugletårnet ved Hestholm. Et andet selskab var ved at forlade tårnet, da vi ankom. De fortalte smilende, at havørnen skam lige havde været forbi for mindre end en halv time siden og "den fløj den vej!" – tak for informationen og tillykke med observationen! På Hestholm lå enkelte ænder og hættemåger, men ingen vadefugle var at se. Der kom et par grupper på 3-4 skestorker flyvende ellers ikke det mest interessante at observere. Pludselig siger en eksalteret "HAVØRN" "hvor?" "der!" "HVOR??" "DER ved skoven" – "Hvilken skov?" Nå – alle får den at se, alt i mens den bevæger sig hen i mod fugle skjulet. Er en overgang væk bag nogle buske men dukker så op igen. Går ned ved søbredden hvor den sidde mellem star tuerne så "overkroppen" stikker op. Her sidder den længe indenfor en afstand af ca. 150 m. Alle får den flotte adulte ørn at se. Den har udfarvet gult næb, og fjerdragten er med smukt gråt islæt. Idet den igen går på vinger, ses den helt hvide hale tydeligt. Den mobbes af en hættemåge og en kragefugl, men har alligevel overskud til at strække fangerne ud, dale ned og hente sig en fisk. Herefter forsvandt den forfulgt at et par misundelige måger.

Sådan blev der alligevel havørn. Til alle.

Her efter hjem til sommeren i Århus.

Da endnu en dejlig tur i DOF regi var slut havde John listet 66 observerede arter op på bussens side.

Tak til Birgitte for en veltilrettelagt tur.

Til sidst – har man lyst til at læse mere om Filsø og dens omdannelse til dyrket mark, kan jeg henvise til Keld Hansens bog "Det tabte land", som er udgivet på Gads forlag 2008.

***Referat skrevet af Lars Søgaard-Jensen***